

ŠKOLA ZA CESTOVNI PROMET

ZAGREB

NASTAVNO PISMO

ZA PROGRAME OBRAZOVANJA ODRASLIH

Nastavni predmet:

HRVATSKI JEZIK

3. razred

Zanimanje: VOZAČ MOTORNOG VOZILA

Autor: Daliborka Kokić, prof.

Zagreb, 2011.

KAKO KORISTITI NASTAVNO PISMO?

Cijenjeni polaznici,

Svrha nastavnog pisma je olakšati Vam organizaciju samostalnog učenja, pripremanje i polaganje ispita te uspješno završavanje upisanog programa.

Na početku nastavnog pisma nalazi se sadržaj koji daje najkraći uvid u strukturu teksta, odnosno orijentacijski uvid u nastavne cjeline i jedinice koje su razrađene u nastavnom pismu i s kojima ćete se upoznati.

U razradi nastavnih cjelina objašnjeni su novi pojmovi vezani uz književna razdoblja, pisce, pravce u književnosti kao i jezični izrazi, rečenice, gramatička pravila i sl.

Na marginama su istaknuti bitni pojmovi kao i neka pitanja na koja biste samostalno trebali potražiti odgovore služeći se uputama.

Na kraju nastavnog pisma imate zadatke za vježbu na osnovu kojih možete ponoviti cjelokupno gradivo i provjeriti svoje znanje.

Preporučujemo da prije ispita pročitate i lektiru.

Sretno!

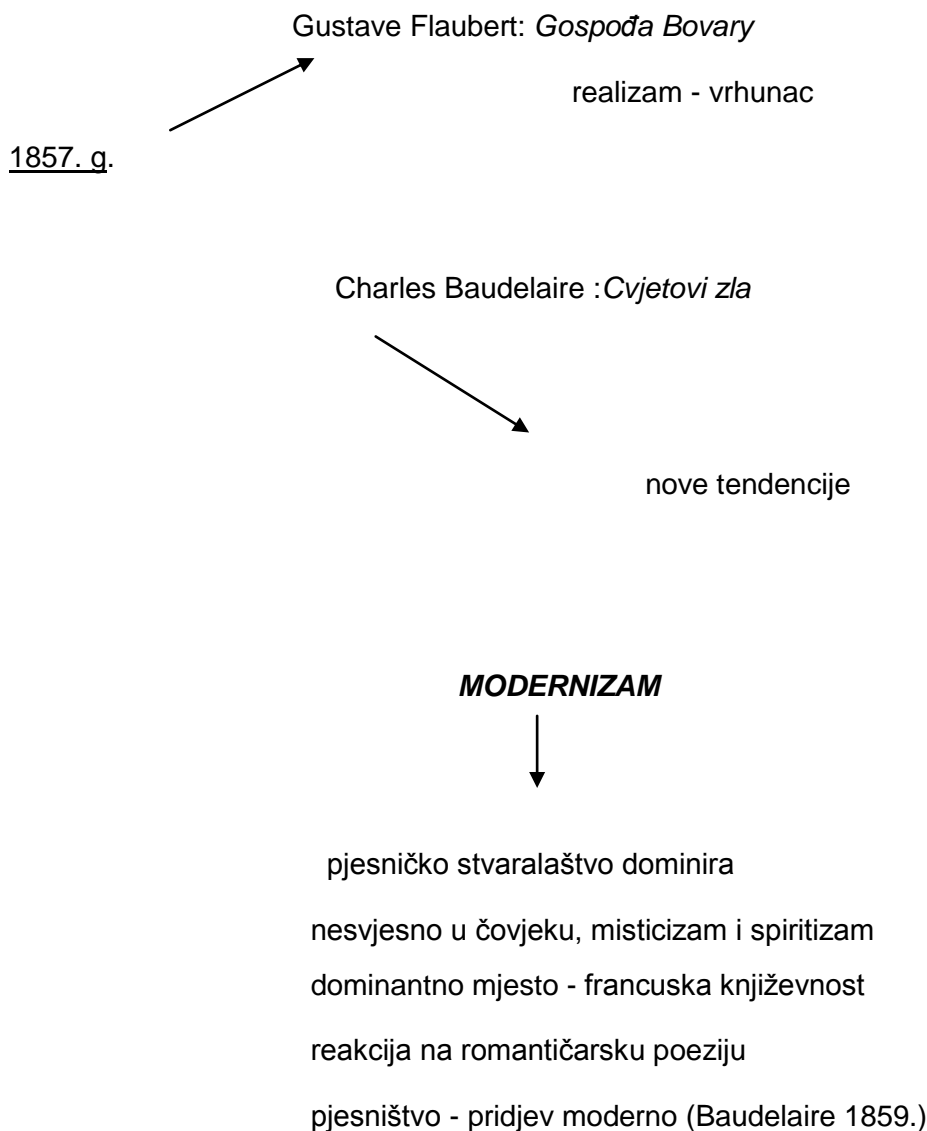
SADRŽAJ

Kako koristiti nastavno pismo.....	2
SADRŽAJ.....	3
1. Modernizam u europskim književnostima.....	5
1.1. Charles Baudelaire, Cvjetovi zla.....	7
1.2. Henrik Ibsen, Nora.....	8
2. Moderna u hrvatskoj književnosti.....	9
2.1. Janko Leskovar, Misao na vječnost.....	11
2.2. Antun Gustav Matoš, Utjeha kose; 1909.....	12
2.3. Ivan Kozarac, Đuka Begović.....	13
3. Pravci u književnosti xx. st.....	14
3.1. A. B. Šimić, Hercegovina, Moja preobraženja.....	16
4. Prvo razdoblje u svjetskoj književnosti (1914. – 1929.)	
Franz Kafka, Preobražaj.....	17
5. Drugo razdoblje u svjetskoj književnosti (1929. – 1952.)	
Albert Camus, Stranac.....	18
5.1. Epsko kazalište i kazalište apsurda.....	19
6. Drugo razdoblje u hrvatskoj književnosti.....	20

6.1.	D. Cesarić, D. Tadijanović (izbor).....	21
6.2.	Tin Ujević (izbor).....	22
6.3.	M. Krleža, Povratak Filipa Latinovicza.....	23
6.4.	M. Krleža, Gospoda Glembajevi.....	25
7.	Druga moderna u hrvatskoj književnosti (1952. – 1969.).....	27
8.	Suvremena hrvatska književnost.....	29
8.1.	Ivo Brešan, Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja.....	30
9.	Jezik – Leksikologija.....	31
9.1.	Teritorijalna raslojenost leksika.....	32
9.2.	Sinonimi, antonimi, homonimi.....	33
10.	Zadaci za vježbu.....	35
11.	Korištena literatura.....	37

1. MODERNIZAM U EUROPSKIM KNJIŽEVNOSTIMA

Koja godina obilježava početak modernizma?

Što dominira u čovjeku?

Pokreti koji se javljaju u modernizmu:

DEKADENCIJA (franc. dekadance – opadanje, propadanje)

Što znači riječ dekadencija?

- ❖ kraj 19. stoljeća
- ❖ duhovno klonuće
- ❖ splin (spleen – tuga, jad, sumornost), tjeskoba i bespuće
- ❖ naziv - Theophile Gautier i Paul Verlaine

Tko je začetnik larpurlartizma?

LARPURLARTIZAM – Theophile Gautier

- umjetnost sama sebi svrha
- l'art pour l'art - umjetnost radi umjetnosti
- odricanje utilitaristične zadaće –koristi od književnosti

Komu služi umjetnik?

- savršena forma - sinonim za ljepotu, impersonalnost i detaljiziranje pjesničkih slika
- umjetnik stvarajući ne služi nikome do umjetnosti samoj

PARNASOVCI - oko zbornika *Suvremeni Parnas* 1866. (1871. i 1876.)

- začetnik Leconte de Lisle
- Parnas - gorje u Grčkoj
- objektivnost, hladnoća izraza, jasnoća stiha, virtuoznost izraza, bezosjećajnost
- njeguju kult savršenstva forme

Što njeguju parnasovci?

Simbolizam sjedinjuje:

SIMBOLIZAM - 80 –ih godina 19. st. (1885.)

- predvodnik Stephane Mallarme
- sjedinjenje poezije i glazbe.
- nagovještaj, tajanstvenost
- izražavanje putem simbola
- tema poezije - čovjek i njegov duhovni svijet

Poznati simbolisti su:

SIMBOLISTI

- Arthur Rimbaud - halucinantni svijet je svijet (Pijani brod napisao sa 19 god.)
- Paul Verlaine («princ pjesnika», kraljica Glazbe prije svega, pjesme pune melankolije i glazbe (Jesenja pjesma)

Gdje je impresionizam najviše razvijen?

Što se želi uhvatiti?

IMPRESIONIZAM

- oko 1900. godine , od lat. Impresio – dojam
- život prikaže u trenutnim raspoloženjima, dojmovima (impresijama)
- najviše razvijen u slikarstvu – želi se uhvatiti trenutak i prikazati ga na slici

Najznačajniji dramski predstavnici su:

Baudelaire je začetnik...

MODERNISTIČKA DRAMA

- sredinom 19. stoljeća veliki zaokret
- građanstvo i proletarijat zavladat će dramskim pričama
- Norvežanin Henrik Ibsen i Rus Anton Čehov stvaraju građansku simbolističku dramu

Što je spleen?

1.1. Charles Boudlaire: „Cvjetovi zla“

- Pjesnik kojeg nazivamo pjesničkim raskrižjem i jednim od začetnika simbolizma.
- Odaje se nesređenom boemskom životu i senzualnim užicima.

<ul style="list-style-type: none"> - Teži za ljepotom, čistoćom i idealom, a suočava se s ljudskom bijedom, nagonima i smrću. - Poznat je kao pjesnik „<i>spleena</i>“, tj. tjeskobe modernog čovjeka i njegovih mučnih depresivnih stanja. - U svojoj poeziji se kreće i u onim područjima koja su do tada bila zabranjena, prezirana ili neistražena. - U pjesme unosi svijet osjetilnih užitaka (okus, miris). Opisivao je scene s pariških ulica, scene smrti i fizičkog raspadanja ali i idealizirao svoju potragu za ljepotom i skladom. - Poštovao je kult forme, pisao vezanim stihom, vrlo melodijskim, često u formi soneta. (pjesma od dvije katrene i dvije tercine) - U pjesništvo je uveo pojam sinestezije (miješanje osjeta), kad npr. boje čujemo, a mirise vidimo. - „Cvjetovi zla“: <ul style="list-style-type: none"> o Izdana 1857. i odmah dospjela na sud zbog nemoralnosti. o Sadrži oko 200 pjesama; podijeljena na 6 ciklusa: <i>Spleen i ideal, Pariške slike, Vino, Cvjetovi zla, Pobuna, Smrt.</i> o Sam naslov simbolizira temeljnu dvojnost cvjetova kao ideala lijepog i zla, tj. mučnine stvarnosti života iz kojeg izrastaju. o Čitava zbirka temelji se na sukobu dobra i zla, Boga i sotone, ljubavi i grijeha, ljepote i ružnoće. o U razvoju europskog pjesništva, ova zbirka je izvršila ogroman utjecaj. 	<p>Što je sonet?</p> <p>Kako dijelimo zbirku pjesama „Cvjetovi zla“?</p> <p>Na kojim sukobima se temelji zbirka?</p> <p>Gdje se odvija dramska radnja u <i>Nori</i>?</p>
<h2>1.2. HENRIK IBSEN (1828. – 1906.)</h2> <h3>Nora ili Kuća lutaka</h3> <ul style="list-style-type: none"> - radnje drama smještene u četiri zida obiteljske sobe, sukobe gradi u samim likovima, dijalozi su u funkciji psihološke analize likova - 1880. izvedena u Norveškoj, a zatim i u drugim europskim zemljama, izazvala buru suprotnih dojmova - psihološka drama u 3 čina bez izrazite dramske radnje, s naglaskom na psihološkim previranjima likova - vrijeme radnje: Badnjak i Božić 	<p>Vrsta djela?</p> <p>Vrijeme radnje?</p> <p>Likovi u djelu?</p> <p>Tema?</p>

- **mjesto radnje:** jedna soba obiteljske kuće Helmerovih, radnja
sva tri čina odvija se u istoj sobi
- **glavni likovi:** Nora i Torvald Helmer
- **ostali likovi:** Kristina Linde, doktor Rank, odvjetnik Krogstad
- **tema:** položaj žene u malograđanskoj obitelji - Norina životna
sudbina – žena koja želi biti žena prije majke i supruge
- dramski sukob - odigrava se između dvoje ljudi , između
stavova Nore i njezina supruga Torvalda (vanjski) i u njima
samima (unutarnji)
- Nora protuzakonito spašava Helmerov život, osvještava se i
shvaća svoj položaj lutke kojom upravljaju drugi, optužuje oca i
muža za gubljenje osobnosti, sebe vidi kao lutku, igračku,
odlučuje se za samoodgoj i traženje puta do same sebe,
osporava kanonizirane društvene vrijednosti, svjesna da prije
dužnosti prema mužu i djeci mora ispuniti dužnost prema sebi,
napušta njega i njih i bježi sama ususret pronalaženju sebe
- traži sebe i svoju osobnost, prerasta u samostalnu ličnost iz
uloge voljene obiteljske lutke, koju su joj namijenili otac i muž
- posljedica osvješćivanja je da želi pronaći samu sebe te
napušta obitelj
- Torvald Helmer, odvjetnik, vođen osobnim interesom i
egoizmom vidi samo ugroženost svog položaja zbog Norinog
čina
- **ideja djela** - pravo pojedinca na slobodan izbor

Koga Nora traži?

Koja je ideja djela?

Odredite početak i
kraj hrvatske
moderne.

2. HRVATSKA MODERNA

a) uže određenje:

početak : 1895. spaljivanje mađarske zastave

kraj: 1914. smrt glavnog predstavnika A. G. Matoša,

grupa pjesnika objavljuje zbirku pjesama *Hrvatska mlada lirika*

b) bolje je šire određenje

početak: 1892. A. G. Matoš objavljuje prvu modernističku

novelu Moć savjesti

kraj: 1916. – pojava prvog avangardnog časopisa Kokot –

najavljuje nove tendencije u hrvatskoj književnosti,

Koliko faza imamo u
moderni?

FAZE, GENERACIJE

1. faza (1892. – 1903.)

- djelovanje stare generacije do 1900. – pripadnici posljednje generacije realista stvaraju kraće prozne vrste (novele, pripovijetke) i u njih unose novu tematiku (psihološku)
 - = psihološki realizam (J. Kozarac, K.Š. Đalski, J. Leskovar, J. Kozarac)
- njima su bliski mladi predstavnici seoske novele – Ivan Kozarac
- istodobno djeluju i predstavnici naturalizma (S. Tucić, J. Kosor)

POJAVA MLADE GENERACIJE

= mladi intelektualci koji nakon protjerivanja odlaze na studij u Beč i Prag i donose nove ideje = okupljaju se u dvije skupine i razvijaju dvije različite književne koncepcije, unose više slobode, više dodira s Europom i više individualnosti

PRAŠKA SKUPINA

= mladi školovani u Pragu, slijede Masarykove ideje i naglašavaju utilitarnu funkciju književnosti – korist od književnosti

- središnji časopis: **Hrvatska misao 1897.**
- u kritici glavni zastupnik Milan Marjanović (protiv larpurlartizma)

ideolog praške skupine Milan Šarić

BEČKA (BEČKO – ZAGREBAČKA SKUPINA)

= mladi koji studiraju u Beču, pod utjecajem zapadnoeuropskog modernizma- traže umjetničku, estetsku funkciju književnosti

- **središnji časopis : Mladost – 1898.**
- predstavnici: M.D. Ivanov i B. Livadić

DRUGA FAZA (1903. – 1916.)

Što praška skupina traži od književnosti?

Za kakvu se književnost zalaže bečka skupina?

Koji pisci djeluju u drugoj fazi?

- nakon 1902. prestaju sukobi i približavaju se koncepcije starih i mladih
- predstavnici: Vidrić, Matoš, Nazor, Galović, Domjanić, Begović Šimunović, Kozarac, Nehajev, Kamov

Vrsta djela?

Čim je opsjednut Đuro Martić?

2.1. JANKO LESKOVAR (1861. – 1949.)

MISAO NA VJEČNOST

- **VRSTA DJELA:** psihološka novela
- **Glavni lik:** Đuro Martić, seoski učitelj, selo Druškovec
- Živčano rastrojen
- Živi intenzivnim unutarnjim životom
- Muče ga proročanski snovi čime on ulazi u prostor nadnaravnog
- Opsjednut mišlju o vječnosti (sve se stvari i događaji ponavljaju na nekoj drugoj zvijezdi) i iz toga proistječe gotovo paničan strah od suočenja s vlastitom prošlošću
- Ne može razlikovati san od jave
- Opsjednutost krivicom iz prošlosti vodi pomračenju uma
- U noveli prepoznajemo zaokret u psihološko, razumom nespoznatljivo, odsutnost vanjskih događaja, važnost razmišljanja i duhovne osobitost glavnog junaka
- Tragičan lik Đure Martića koji je osamljen, koji ne osjeća misli, potrebe, osjeća i patnju drugog čovjeka
- **Bori se s vlastitim strahovima i demonima i gubi u toj borbi**
- **Introvertiran lik**, svojstveno svim Leskovarovim junacima
- **Predstavnik leskovaraca** – pasivnih likova opsjednutih mislima na prošlost

Kakvi su likovi leskovarci?

Opis Đure Martića.

- Impresionistički postupak pri opisu pejzaža značajka je modernističke proze

U selu Druškovcu živio učitelj Đuro Martić. Ljudi držahu da je bolestan, nu zapravo on toga nije ćutio, ali se opet nije osjećao kao nekad prije.

Sada su mu jako izbile modre žile koje su se fino razmekšale oko očiju pa se protegle preko sljepočica i visoka čela. A i njegove usne nekud povenuše i uši se utanjiše, pobljediše; no ipak još ne kašljuca pa svoju službu vazda točno vrši. Štoviše, školski nadzornik, »poglaviti gospodin«, posve je zadovoljan njime.

A ipak on ne bijaše pravi učitelj.

Po uzoru na koga stvara Matoš?

Što je sinestezija?

Najznačajnije pjesme su mu:

2.2. Antun Gustav Matoš (1873. – 1914.)

(poezija)

- Matošev pjesnički opus nastao je na podlozi njegova poznavanja francuske simbolističke lirike, posebno

[Baudelairea](#) od kojeg je preuzeo strogu formu

soneta istančanog osjećaja za zvuk i boju u jeziku, te sinesteziju.

- Raspon motiva proteže se od izrazito intimnih, tj. ljubavnih pjesama, kao npr. „[Utjeha kose](#)“, preko karakterističnih pejzažnih npr. „[Jesenje Veče](#)“ ili „[Nokturno](#)“, pa sve do domoljubno socijalne lirike kao npr. „[1909.](#)“ ili „[Gnijezdo bez sokola](#)“.

- Općenito: lirika mu je simbolistička i impresionistička, teži savršenstvu forme. Preuzeta iz franc. lirike.

- Matošev pripovjedački opus okupljen je u [tri zbirke](#): „[Iverje](#)“ (1899.), „[Novo Iverje](#)“ (1900.) i „[Umorne priče](#)“ (1909.).

ZAJEDNIČKO U PJESMAMA

- tema: smrt
- ugođaj: mističan, strašan
- osjećaji lirskog subjekta: tuga, očaj, ljubav
- soneti

RAZLIČITO:

UTJEHA KOSE

Zajedničko u pjesmama.

Tema?

Ideja pjesme?

Vrsta pjesme?

O kome govori Matoš u pjesmi ?

<ul style="list-style-type: none"> - tema: smrt voljene žene - misaona lirski pjesma - ideja: smrt nije završetak, nego novi oblik postojanja - objašnjenje naslova: metafora za spoznaju, odnosno utjehu kako smrt nije završetak <p>1909.</p> <ul style="list-style-type: none"> - tema: domovina - domoljubna lirski pjesma - ideja: pasivnost većine koji se nisu spremni žrtvovati, to iskorištava neprijatelj i još više ugrožava domovinu - objašnjenje naslova: stanje u Hrvatskoj početkom 20. st., Hrvatska je na stratištu 	<p>Vrsta djela?</p> <p>Opiši Đuku Begovića.</p>
<h3>2.3. IVAN KOZARAC (1885. – 1910.)</h3> <h4>ĐUKA BEGOVIĆ</h4> <p>VRSTA DJELA: roman karaktera</p> <p>GLAVNI LIK: Đuka Begović</p> <ul style="list-style-type: none"> - želi ostvariti potpunu slobodu, ne mari za obitelj, grub je i nasilan, živi raskalašeno, rastrošno, ne poštuje nikakve norme ponašanja, na kraju ostaje bez imanja, pastir pomiren s vlastitim životom - čovjek snažnih nagona - ne može vladati emocijama - okrutan prema članovima vlastite obitelji (tukao je i varao ženu Marijicu, nasrnuo na oca (Šima), nije mario za kćerku) - živi razvratno, ali ga to samo privremeno zadovoljava, u duši osjeća prazninu - svojim razvratnim načinom života Đuka je razorio i vlastitu obitelj, ali i sama sebe, zato možemo postaviti pitanje: je li takva sloboda cilj kojem pojedinac treba težiti? - struktura romana: Đuka ima poziciju središnje svijesti, a pripovijedač slijedi njegova razmišljanja i prisjećanja (nije kronološki tijek zbivanja) - retrospekcija ili vraćanje unatrag - opire se svim moralnim, vjerskim i društvenim autoritetima - mogućnost promjene ostaje otvorena <p>RADNJA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Đuka Begović je slavonski seljak koji se vraća iz kaznionice. Naime, pokušao je ubiti oca i zato biva osuđen na četiri godine zatvora. Vraćajući se, razmišlja kako mora promijeniti način života. - Otac je podržavao njegov nerad i raskalašen način života - lako se nekoliko puta pokušao promijeniti, Đuki to ne uspijeva. On i dalje živi rastrošno, raskalašeno, ne radi, želi samo uživati u životu. Uopće se ne brine o svojoj kćeri koja živi kod rođaka (baba Mara), ne mari ni za vjeru niti za društvene norme 	<p>Tko ima poziciju središnje svijesti?</p> <p>Kakav je tijek zbivanja u djelu?</p> <p>Zašto je Đuka osuđen i na koliko godina?</p> <p>Najviše voli...</p> <p>Kako Đuka završava?</p> <p>20. st. novi smjerovi i pokreti</p>

- ponašanja.
- Drugi put se pokušao iskupiti pred Bogom odlaskom na proštenje, ali ne ustraje
- Gaji ljubav prema konjima
- Na kraju ostaje bez imanja i postaje pastir – potpuno pasivan – bezvoljan i pomiren s vlastitom sudbinom.

3. AVANGARDNI PRAVCI: pojam avangarde, stilski pluralizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam, kubizam, futurizam

Početak 20. st. , točnije oko 1910. godine bilježimo pojavu novih smjerova i pokreta u umjetnosti koje zajedničkim imenom označava književno povijesna odrednica – avangarda.

Zajedničko im je: nezadovoljstvo s tradicionalnim stvaralaštvom uvjetovano prvenstveno socijalnim i političkim prilikama te atmosferom duha kakva je zavlada građanskim društvom uoči Prvog svjetskog rata. Svi avangardni pravci osporavaju postojeće oblike književnog stvaranja, antiesteticizam, depersonalizaciju umjetnosti, stapanje različitih književnih vrsta i uvođenje novih, stvaranje fragmentalnih tekstova otvorene strukture, razbijanje sintakse, dotadašnjeg pjesničkog izraza i prožimanje različitih umjetnosti. **Kaos i bitno postaju osnovnom tematskom preokupacijom nove generacije umjetnika.** Njihov nastup uslijedio je najprije bučnim **manifestima**.

1. FUTURIZAM

- prvi futuristički manifest objavio je 1909. Tommaso Filippo Marinetti
- futuristi su pobornici industrijalizacije i tehničkog napretka, a odbacuju i negiraju vrijednost tradicionalnoga, poglavito u umjetnosti
- **odlike** : izražavanje dinamike suvremenog života; veličanje rata, nacionalne snage, zanos i bezobzirnost; uporaba slobodnog stiha, zanemarivanje pravopisnih pravila, izbjegavanje glagola koji usporavaju dinamiku iskaza
- **futurizam se razvio u Italiji i Rusiji.** Najznačajniji ruski futurist bio je Vladimir Majakovski koji u pjesništvo uvodi tematiku gradskoga života i urbani govor: žargonizme i vulgarizme

2. EKSPRESIONIZAM

- naziv dolazi od francuske riječi **expression – izražaj**
- za ekspresioniste je važan **umjetnički izraz** doživljaja svijeta
- razvija se u Austriji i Njemačkoj, **časopisi Der Sturm i Die Aktion**
- začetnici ideje ekspresionizma su likovni umjetnici, slikari van Gogh, Munch, Gauguin
- okreću se unutrašnjosti kako bi razabrali kako se subjektivna stvarnost uopće može izraziti,
- **nastoje izraziti krik vlastite duše**
- opisuju tzv. ružne motive: smrt, bolest, bolnice...
- razbijaju logički red mišljenja i govora krajnje sažetim

Pravci:

Manifest futurizma

Odlike:

Expression – izražaj

Izražavaju krik vlastite duše

Riječ dolazi od dječjeg tepanja

Cubus – kocka

<p>rečenicama, jako zvučnim efektima, metaforama i hiperbolama, pišu slobodnim stihom</p> <ul style="list-style-type: none"> - dominiraju lirika i drama 	<p>Pablo Picasso</p>
<p>3. DADAIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - naziv nastaje od riječi dada – oponašanje dječjeg tepanja - javlja se u Švicarskoj: Trista Tzara piše manifest dadaizma 1918. i 1920. - Značajke: neprihvatanje tradicionalnih vrijednosti, slobodan izbor tema i sadržaja umjetničkog iskaza, « nered» kao temeljno načelo kompozicije. 	<p>Image – slika</p>
<p>4. KUBIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - naziv dolazi od latinske riječi cubus – kocka, nastao je kao izraz ideje da se sve što postoji može likovno iskazati osnovnim oblicima – kockom - kubizam je umjetnički pokret začet u slikar. početkom 20. st. - Najpoznatiji predstavnik slikar Pablo Picasso 	<p>Bez kontrole misli</p> <p>Andre Breton</p>
<p>5. IMAŽINIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - naziv nastaje od fran. riječi image- slika - kao književni pokret javlja se 1912. u Americi, a utemeljuje ga Ezra Pound, a u Rusiji Sergej Jesnjin - za imažiniste umjetnost je katalog slika - upotrebljavaju slobodni stih - izbjegavaju sve što je nejasno, mutno i mistično - uvode običan govor 	<p>Ideološko djelovanje na narod</p>
<p>6. NADREALIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - javlja se u Francuskoj 20 –ih godina 20.st. - manifest nadrealizma Andre Breton - «nadrealizam diktat misli bez ikakve razumne kontrole», nadrealisti žele izraziti iracionalno u čovjeku, otkriti i iskazati podsvjesni dio čovjekova bića koji je izvan kontrole razuma - predstavnici: Andre Breton, Paul Eluard 	<p>Existence – postojanje</p>
<p>7. SOCIJALISTIČKI REALIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - javlja se početkom 20. st. u Rusiji i Francuskoj - cilj socrealizma je ostvarenje odgojnog(ideološkog) djelovanja umjetnosti na narod - socrealizam nakon oktobarske revolucije postaje službenim smjerom književno-umjetničkog izražavanja - predstavnik- Maksim Gorke 	<p>Časopis Vijavica</p>
<p>8. EGZISTENCIJALIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - naziv nastao od fran. riječi existence – postojanje - javlja se nakon Prvog svjetskog rata - egzistencijalizam je filozofski i književni pokret - najvažniji predstavnik u književnosti je Jean Paul Sartre, a u filozofiji Karl Jasper <p>3.1. A. B. Šimić</p>	<p>Umjetnost je izraz</p>

<p>Faze stvaralaštva:</p> <p>a) rana (impresija, dekorativnost, vezani stih, deskriptivnost, pejzažna tematika), matoševska faza (Gričani – zakašnjeli nastavljači Matoša tematski i izrazom) – od 14. do 17. godine</p> <p>b) ekspresionistička – zbirka Preobraženja 1920. uključuje pjesme nastale od 1918. do 1920. života , prva zbirka slobodnih stihova u hrvatskoj književnosti</p> <p>U <i>Preobraženjima</i> (1920), koja sadrže 48 pjesama, u vlastitoj nakladi, Šimić je pjesnik - pobunjenik, razapet između života i smrti, prolaznosti i vječnosti, u kojima potvrđuje vlastiti sud kako novo vrijeme, istraumatizirano ratom, bijedom i nepravdom, traži i neke nove forme.</p> <p>- Šimić ističe da je umjetnost izraz umjetnikove unutrašnjosti u zvucima, bojama, linijama, riječima, dakle ekspresiji. Zbirka pjesama «Preobraženja»</p> <p>Šimić kaže: „Stvarati – to je u najvišem i naponosnijem smislu mijenjati.“</p> <p>HERCEGOVINA</p> <p>- zavičajni motiv poticaj je pjesniku da iznese pejzaž vlastite duše:</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>strahovi</p> <p>nemiri</p> <p>usamljenost i slutnja smrti</p> </div> <p>→ ekspresionistički motivi</p> <p>- slobodan stih, simbolika plave boje</p> <p>MOJA PREOBRAŽENJA</p> <p>- doživljaj života kao neprekidne mjene</p> <p>- vezanost čovjeka tijekom života za dva elementa: zemlju i vodu</p> <p>- težnja k zvijezdama / preobrazba života u smrt, vječne patnje i smirenje</p> <p>- umjetničko djelo kao mogućnost prevladavanja vlastite prolaznosti</p> <p>- slobodan stih</p> <p>4. Prvo razdoblje u svjetskoj književnosti (1914. – 1929.)</p> <p>FRANZ KAFKA, PREOBRAŽAJ</p>	<p>umjetnikove unutrašnjosti...</p> <p>Analiza pjesme</p> <p>Analiza pjesme</p> <p>O piscu.</p> <p>Vrsta djela.</p> <p>Gregor Samsa =kukac</p>
--	--

<p>Franz Kafka (Prag, 1883. – Prag, 1924.) – austrijski pripovjedač, rođen u obitelji ortodoksnih Židova , djetinjstvo provodi pod nesmiljenim autoritetom oca, što će ostaviti neizbrisiv trag na njegovoj osjetljivoj psihi i slabom tjelesnom ustroju. Za života je objavio tek nekoliko pripovijetki, među njima i Preobražaj, 1915., dok je većinu svojeg opusa oporučno namijenio spaljivanju. U književnoj ostavštini koju je sredio i većim dijelom objavio Max Broder nalaze se njegova najpoznatija djela: romani: Proces, Amerika, Dvorac; dnevnici: Dnevnik Mileni i dr.; pripovijetka: U izgradnji kineskog mosta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Preobražaj: je duža pripovijest u tri dijela. Glavni junak Gregor Samsa (trgovački putnik) jednog se jutra pretvorio u kukca i tom se preobrazbom fizički izdvojio iz svoje okoline i ljudske zajednice. Njegova osamljenost raste tijekom radnje kada shvaća da ga nije odbacilo samo surovo društvo (gubi posao), već ga u sadašnjem obliku ne prihvaća ni njegova obitelj za koju se cijeli život žrtvovao, a sada joj i sama njegova prisutnost postaje iz dana u dan sve težim teretom, iako to nitko ne želi javno priznati. Njima je najvažnije da nitko, ni susjedi, ni prijatelji ne primijete da se nešto desilo. Pripovijest završava prikazom olakšanja koje su svi osjetili kad je Samsa jedne noći neopaženo uginuo i njegovo truplo služavka baca u smeće, a obitelj o tome ne želi ni čuti. Oni taj dan provode na izletu i razmišljanju o budućnosti. - U ovoj pripovijesti Kafka grotesknom slikom prikazuje odnose u obitelji koji su otuđeni i nehumani. - Ideja je kritika položaja čovjeka suvremenog društva - Pripovijetka sadrži elemente ekspresionizma: osjećaj straha i usamljenosti, ujedno su tu i egzistencijalistički elementi tj. riječ je o utjecaju društva na modernog čovjeka, čovjek je otuđen i usamljen zbog društvenog mehanizma koji ugrožava slobodu pojedinca jer zahtijeva slijepo pokoravanje. - Nadrealistička značajka je fantastični motiv preobrazbe čovjeka u kukca - Dadaističko je to što su apsurdni odnosi prikazani kao posve razumljivi i svakidašnji - Jezik je objektivistički, nemetaforičan, pripovjedač u 3. licu <p>5. Drugo razdoblje u svjetskoj književnosti</p> <p>(1929. – 1952.)</p> <p>Albert Camus, Stranac</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stranac: pripada prvoj fazi Camusovog stvaralaštva (faza filozofije apsurdna), kratki roman u dva dijela u kojem se opisuje jednoličan i besmislen život mladoga francuskog službenika Mersaulta u Alžiru. Od 	<p>Uginuo</p> <p>Groteskne slike</p> <p>Utjecaj društva na čovjeka</p> <p>Jezik</p> <p>Filozofija apsurdna</p> <p>Glavni lik: Mersault</p> <p>Ubojstvo</p> <p>Slučajno ili namjerno?</p> <p>Nije se pokajao</p> <p>Naslov</p> <p>Svi su osuđeni na smrt</p>
---	---

<p>trenutka kada je doznao za majčinu smrt pa do iščekivanja vlastite smrti na koju je osuđen zbog toga što je bez ikakvog pravog razloga ubio nekog Alžirca koji se prethodno potukao s njegovim prijateljem. (iako se za to ubojstvo ne može sigurno reći je li slučaj ili namjera). Ono što mu najviše tijekom sudskog procesa zamjeraju je bezosjećajnost koju je pokazao nakon majčinog sprovoda, a i činjeni ca da se nije pokajao nakon ubojstva.</p> <ul style="list-style-type: none"> - M. Cijelo suđenje doživljava kao nešto normalno, ne pokušavajući se izvući, a na kraju ne prihvaća niti vjeru koja bi mu možda pobudila nadu i olakšala pomisao na smrt. On je zadovoljan i želi da što više ljudi dođe na njegovo smaknuće. - Stranac – već sam naslov govori da je M. Stranac u svijetu u kojem živi: ravnodušan je, ne pokušava kontrolirati sve događaje u svom životu, ne određuje vlastitu budućnost, ne određuje životne ciljeve i prioritete, okrenut je sadašnjosti. On se zbog smrtne kazne ne osjeća zakinut ni po čemu u odnosu na druge ljude: svi su osuđeni na smrt. - M. je shvatio apsurd života koji ga okružuje, on je probuđen jer ne traži smisao izvan sebe, nego u sebi samom. On je sretan usprkos svemu. To znači da postoji sreća u apsurd u koliko čovjek prihvati kako njegovo postojanje u svijetu nema višeg cilja ili smisla izvan samog sebe. - Društvo – u kojem živimo je puno dvoličnosti, laži, lažnog morala, relativnost pravde i pravosuđa. - Društvo ga ne može razumjeti jer kad bi ga razumjelo onda bi to značilo veliku promjenu u načinu razmišljanja, a lakše je osuditi nego mijenjati ljudsku svijest - Roman pripada monološkom tipu romana (pripovijedanje glavnog lika), tehnika solilokvij 	<p>Društvo</p> <p>Monološki tip romana,</p> <p>Roman apsurda</p> <p>Tvorac: Bertolt Brecht</p> <p>Drame</p> <p>Predstavnik: Eugene Ionesco</p> <p>Ništa se ne događa</p>
<p>5.1.</p> <p>Epsko kazalište</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvorac toga kazališta je njemački dramatičar Bertolt Brecht – 1930. - tradicionalnu realističku dramsku strukturu zamjenjuje nizanem scena epskog karaktera koje obično povezuje glazbenim umecima - tema njegovih drama – uglavnom društvene kronike, problem relativnih etičkih vrednota - likovi su društveno i biološki determinirani - drame: Majka Hrabrost i njezina djeca, Opera za tri groša, Bal 	<p>Drame</p> <p>Samuel Beckett</p> <p>Dehumanizacija modernog svijeta</p>

Antidrama – kazalište apsurdna

- kazalište apsurdna u svojim djelima ostvaruje Francuz rumunjskog podrijetla **Eugene Ionesco**
- ostvaruje ga specifičnim dramskim sredstvima upozoravajući na besmislenost suvremenog građanskog načina života
- donosi scene u kojima se zapravo ništa ne događa, nego se pojavljuju same apsurdne i nelogične situacije
- način govora je automatiziran, a dijalog (komunikacija) u pravom smislu ne postoji
- njegove drame djeluju istovremeno groteskno , tragično i komično
- drame: Čelava pjevačica, Stolice, Nosorog

- **Samuel Beckett**, irskog podrijetla, ali francuskog jezičnog izraza
- zaokupljen je problemom ljudske otuđenosti, besmislenoga traganja u životu, s izrazito pesimističnom vizijom svijeta – nastoji prikazati tjeskobu suvremenog čovjeka i totalnu dehumanizaciju modernog svijeta
- nema klasičnog zapleta, nego svaka scena živi za sebe
- junaci, groteskni likovi bogalja, izražavaju se dugim unutrašnjim monolozima
- drame: U očekivanju Godoa, Svršetak igre

Drame

Različiti koncepti pisanja

Lijevo orijentirani pisci

Književnost = umjetnost

6. Drugo razdoblje u hrvatskoj književnosti

Polagano zamiranje avangardnih stilova, ali i društvene prilike toga vremena (političke i gospodarske) uvjetovale su u Hrvatskoj, kao i svugdje u Europi da potkraj 20 –ih godina započne prividno vraćanje realističkim tradicijama, ali u znaku naglašene funkcije književnosti unutar klasne borbe koju označujemo kao socijalno – pedagošku.

Pojavljuje se nekoliko oblika realističkog koncepta pisanja: utilitarni realizam, socijalni realizam, psihološki realizam, socijalno – psihološki realizam, psihološko – analitički realizam i ideologizirani realizam.

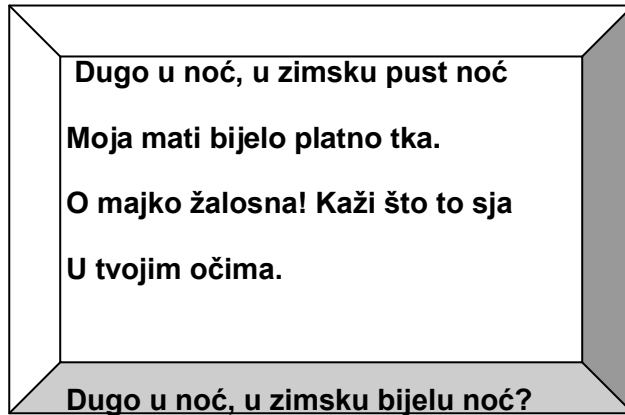
- pokret socijalno usmjerene književnosti započinje 1928. u časopisu «Kritika». Oko tog časopisa, a i drugih «Književnik», Kultura» okupljaju se lijevo orijentirani pisci na čelu sa Stevanom Galogažom. Oni traže da književnost rješava aktualne društveno – političke probleme – **književnost ima utilitarnu zadaću.** Od 1939. socijalna književnost javlja se

Sukob na književnoj ljevici

Prozni pisci

<p>pod imenom <i>novi realizam</i>.</p> <p>- sintetički (socijalno – psihološki realizam) : predstavnici sintetičkog realizma shvaćaju književnost kao umjetnost, a ne kao sredstvo socijalno – političke borbe. Ističu stvaralačku slobodu i spajanje tradicije i modernih strujanja. U oblikovanju sadržaja rabe modernu tehniku izražavanja i moderni izraz.</p> <p>- Sukob na književnoj ljevici : izazvao je Krležin Predgovor mapi Podravski motivi Krste Hegedušića. U predgovoru Krleža se suprotstavlja utilitarističkom shvaćanju književnosti, njezinu podređivanju praktičnim socijalno – političkim zadaćama. Književnost je umjetnost tj. autonomna stvarnost, umjetnik je slobodna stvaralačka osobnost.</p> <p>Tipovi proze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realističko – humoristički: pisci- Slavko Kolar, Vjekoslav Majer, Ivan Dončević, - realističko – lirski: pisci – Ivan Goran Kovačić, Novak Simić - psihološko – realističko: pisci – Milan Begović - kritičko – realističko: August Cesarec - esejiško – filozofska: Miroslav Krleža <p>Pjesnici: Cesarić, Tadijanović, Ujević</p> <p>6.1. LIRIKA DOBRIŠE CESARIĆA I DRAGUTINA TADIJANOVIĆA (razlike, tematika, najvažnije zbirke i pjesme)</p> <p>1. Dobriša Cesarić (1902. – 1980.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - tematika: novi, originalni sadržaji, prodirući duboko u riznicu svojih unutarnjih doživljaja, pjesnik svakodnevnih zbivanja, pjesnik grada, osjećaja prolaznosti i pritajene boli. - Izraz: jednostavnost, lakoća ritma, dubina osjećaja, jednostavna metaforika, vezani stih - zbirke: Pjesme, Moj prijatelju, Slap, Svjetla za daljinom i dr. - antologijske pjesme: Slap, Povratak, Oblak, Pjesma mrtvog pjesnika, Balada iz predgrađa i dr. - Povratak: u ovoj pjesmi Cesarić iznosi misli o kružnom kretanju vremena i života, o mogućnosti da nakon smrti (u nekom drugom životu) sretnemo one koje smo voljeli. Tragično je jedino to što se možda nećemo prepoznati. Govori o relativnosti ljudske spoznaje (krhko je znanje). Pjesma ima dosta poruka i misli (refleksivna i ljubavna pjesma) <p>2. Dragutin Tadijanović (1905.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - tematika: autobiografska poezija, ispunjena sjećanjima na selo, 	<p>Pjesništvo</p> <p>Tematika</p> <p>Vezani stih</p> <p>Poznate pjesme</p> <p>Govori o životu i smrti</p> <p>Tematika</p> <p>Slobodni stih</p> <p>Zbirke</p> <p>Ritam i muzikalnost stihova</p> <p><u>Dugo u noć, u zimsku bijelu noć</u></p>
--	---

- tragičan odnos selo – grad, misli o prolaznosti.
- iskonski vezan za miris i doživljaj zemlje
- izraz: **elegičnost stihova, bez dekorativnih elemenata, jedinstven i neponovljiv izraz. Slobodni stih, naglašeni ritam i muzikalnost stihova.**
- zbirke: **Sunce nad oranicama, Pepeo srca, Dani djetinjstva, Srebrne svirale** i dr.
- antologijske pjesme: Večer nad gradom, **Dugo u noć, u zimsku bijelu noć**, Prsten, Balada o zaklanim ovcama itd.
- **Balada o zaklanim ovcama**: pjesnik narativno oblikuje od motiva odlaska pastirice u grad, preko klanja ovaca, do odlaska pastirice iz grada. Pjesnik govori o ljudskoj okrutnosti, o surovosti grada, i idiličnosti sela i života u prirodi koja i dalje traje u svojoj ljepoti usprkos čovjekovoj okrutnosti.

Prokleti pjesnik

Boem

Zbirke

Pjesme

Starost - mladost

6.2. STVARALAŠTVO TINA UJEVIĆA

- rođen u Vrgorcu 1891., umro u Zagrebu 1955.
- hrvatski Baudelaire, **prokleti pjesnik**
- faze stvaralaštva: splitsko-zagrebačka, beogradska, pariška, splitsko-zagrebačka
- piše poeziju i esejistiku, prevodi
- zbirke: **Auto na korzu, Kolajna, Žedan kamen na studencu, Lelek sebra**
- u zbirci Kolajna pjeva o ljubavi prema imaginarnoj ženi, u formi klasičnog stiha, s elementima trubadursko – renesansnih ugođaja
- Lelek sebra- refleksijama progovara o svojim unutarnjim stanjima
- Auto na korzu, ojađeno zvono- napušta pesimistički odnos prema svijetu
- Antologijske pjesme: **Notturmo, Visoki jablani, Svakidašnja jadikovka, Pobratimstvo lica u svemiru**
- **Svakidašnja jadikovka**: na početku se javlja motiv starmladosti (uveo ga je Baudelaire), ovaj se motiv odnosi na starost duše, a mladost tijela. S tim je povezan osjećaj slabosti, nemoći i očaja.
- U pjesmi postoje dva obraćanja bogu koja su ispunjena pjesnikovim porukama i prijekorom- obećanja u djetinjstvu u odnosu na ljepotu života koji je ispred nas. Drugo obraćanje započinje riječima «O Bože žeže tvoja riječ» iskazivanje jačine pjesnikove ogorčenosti. Bog mu je obećao i ljubav i pobjedu i slavu, a život je ispunjen patnjom, lutanjima, traženjima i usamljenošću. Reakcija na postojeće stanje je želja za krikom,

Stih, strofa

Svakidašnja jadikovka

Vrsta djela

ali ona se pretvara u pjesmu. Pjesnik vapi za radošću života i očekuje odgovor na svoja pitanja. Na kraju se ponavlja osnovni motiv što sugerira cikličnost – sve se ponavlja, **jadikovka je vječna**

- **Stih je osmerac, strofa tercina**

Kako je teško biti slab,

Kako je teško biti sam,

I biti star, a biti mlad!

I biti slab, i nemoćan,

I sam bez igdje ikoga

I nemiran, i očajan.

6.3. M. Krleža, Povratak Filipa Latinovicza

Prozno stvaralaštvo Miroslava Krleže obuhvaća romane i novele- Banket u Blitvi, Zastave, Na rubu pameti, Povratak F. L.; zbirka ratnih novela Hrvatski bog Mars, Novele

- **Povratak Filipa Latinovicza (1932.) je prvi moderni roman u hrvatskoj književnosti**, po strukturi vrlo kompleksan i složen, bez klasične kompozicije i razgranate fabule.
- Radnja romana odnosi se na razdoblje između 1920. do 1930. Vremenski sam roman obuhvaća nekoliko mjeseci: proljeće, ljeto, jesen
- Osnovni motiv je motiv povratka i svemu što se u romanu dogodilo, njegova je posljedica. Pitanja koja su vezana uz glavni lik – Filipa Latinovicza su:
 - a) **pitanje identiteta:** Filip je dijete trafikantice Regine i nepoznata oca, on najprije misli biskupa, kasnije se otkriva plemića Liepacha. Majka se trudila da se Filip ne razlikuje od ostale djece, ali samo po vanjskim osobinama – izgledom, ali u njenom odnosu prema njemu nedostajalo je topline i iskrenosti. Nakon što je majci ukrao novac kako bi ga potrošio u javnoj kući, njezina su vrata za njega ostala zauvijek zatvorena. **Filip odlazi i vraća se nakon 23 godine**, a između njega i majke ništa se nije izmijenilo. **Oni su i dalje stranci**. Ona bi htjela biti bliža sa sinom, ali napor je uzaludan. Svoje viđenje majke kao bludne stare žene Filip otkriva slikajući njezin portret – preko slike izražava svoj pravi odnos prema njoj. Odsutnost obiteljske topline uvjetovalo je : a) Filipovu preranu zrelost, b) neuravnoteženost, c) iskompleksiranost
 - b) **pitanje pripadnosti društvu:** Filip ne osjeća pripadnost hrvatskom društvu. To najbolje potvrđuje njegovo viđenje Jože Podravca –simbol stoljetne hrvatske zaostalosti. Filip je dalek i od najnižeg sloja koji predstavlja Joža Podravac i od najvišeg koje okružuje njegovu majku (za njega su oni maske koje žive u prošlosti i pričaju o ispraznim stvarima). Filip želi osjetiti podlogu, želi se osjećati «doma» ali ta je

Glavni lik: Filip Latinovicz

Identitet

Odlazi i vraća se nakon 23 godine

On i majka su stranci

Društvo

Maske

Umjetnost

Smisao života

Zanimanje

Ljubav – tjelesno

Stil romana

Početak romana.

njegova želja neostvariva jer on je čovjek bez nacionalnog i obiteljskog uporišta

c) **pitanje umjetnosti:** umjetnost je za Filipa:

- viši smisao života
- jedina mogućnost da se u građanskom društvu prevlada ono što čovjeka udaljava od njegove prirode, jedna od najvažnijih vrijednosti u životu
- to je jedina čistoća u životinjstvu oko nas

23 godine

Filip je ekspresionistički slikar, opsjednut mislima kako izraziti svoju ekspresiju. Filip stvarnost doživljava kroz boje, zvukove i osnovna mu je želja naslikati množinu svojih osjetila (zvuk, miris, boju). Neke motive zato i ne može naslikati.

d) **ljubav:** Bobočka je simbol tjelesnog, nagonskog i na trenutak se čini kako bi možda mogla «spasiti» Filipa, ali ona je već upletena u mrežu svog odnosa s Baločanskim, propalim advokatom koji je na kraju zbog ljubomore ubija (pregriza joj grkljan). Tako je na kraju romana krug zatvoren i Filip je opet na početku možda s još dubljim kompleksima neko prije.

Kvaka

e) **stil:** roman pripada monološko – asocijativnom tipu proze, ali jednim svojim dijelom pripada i romanima izričaja odnosno romanu – eseju jer cijeli fragmenti teksta i nisu nego eseji o umjetnosti i slikarstvu.

Izgled

SVITALO je, kada je Filip stigao na kaptolski kolodvor. Dvadeset i tri godine nije ga zapravo bilo u ovom zakutku, a znao je još uvijek sve kako dolazi: i truli slinavi krovovi i jabuka fratarskoga tornja i siva, vjetrom isprana jednokatnica na dnu mračnog drvoreda, Meduzina glava od sadre nad teškim, okovanim hrastovim vratima i hladna kvaka. Dvadeset i tri godine su prošle od onog jutra, kada se dovukao pod ova vrata kao izgubljeni sin: sedmogimnazijalac, koji je ukrao svojoj majci stotinjarku, tri dana i tri noći pio i lumpao sa javnim ženama i kelnericama, a onda se vratio i našao zaključana vrata i ostao na ulici, te otada živi na ulici već mnogo godina, a ništa se nije promijenilo uglavnom. Zastao je pred stranim zaključanim vratima, i kao i onog jutra imao je osjećaj hladnog gvozdеноg dodira te teške, masivne kvake u školjci svoga dlana: znao je, kako će ta vrata biti teška pod njegovom rukom, i znao je, kako se lišće miče u krošnjama kestenova, i čuo je jednu lastavicu, kako je prhnula iznad njegove glave, a bilo mu je (onog jutra) kao da sanja: bio je sav čađav, umoran, neispavan, osjećajući kako mu nešto plazi oko okovratnika: po svoj prilici stjenic

Faze

Prvi dramski ciklus

Drugi dramski ciklus

Treći dramski ciklus

Nikada ne će zaboraviti onoga mračnog svitanja i one pijane posljednje, treće noći i onog sivog jutra - dok živi.

Drama u 3 čina

6.4. M. Krleža, Gospoda Glembajevi

Dramsko stvaralaštvo M. Krleže dijeli se u tri faze:

- a) **prvi dramski ciklus** pod imenom *Legende, od 1914. do 1922. čine drame: Legenda, Maskarata, Kraljevo, Kristofor Kolumbo ; Michelangelo Bounarotti, Adam i Eva.* U ovim dramama Krleža rješava neka opća pitanja sudbine čovjeka i čovječanstva. Ove drame sadrže **ekspresionalne** stilske karakteristike.
- b) **drugi dramski ciklus** – ratna tematika čine drame: *Golgota, Galicija (kasnije U logoru), Vučjak.* Iako zadržavaju neke ekspresionističke karakteristike Krleža stilski ide dalje i uvodi **realističko – psihološku karakterizaciju.**
- c) **treći dramski ciklus:** *Gospoda Glembajevi, U agoniji, Leda,* (30-ih god. 20. st.) . To je najbolji i najsnažniji dramski opus, ispunjen psihološkom motivacijom i psihološkom analizom likova. Dramski sukob ne postoji toliko u međusobnim odnosima, koliko unutar njih samih.

Privid – laž – suština

Gospoda Glembajevi -:

- napisani 1928.
- drama u 3 čina:
 - a) u prvom činu- sukob Leona s glembajevskom okolinom
 - b) u drugom činu: sukob Leona i oca Ignjata, Glembajeva smrt
 - c) u trećem činu: Leone- barunica Castelli – Beatrice; baruničina smrt

Istina

Glembajevi su bogata patricijska zagrebačka obitelj u čijem životu postoji dvojnost između:

Leonov početak

PRIVIDA

- bogatstvo

- ljepota

SUŠTINE

- lažljivci

- kradljivci

Usporedba Leone – Ignjat

Sin i otac

> **LAŽ**

<p>- moć</p> <p>- sreća</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">ISTINA</p> <ul style="list-style-type: none"> - potvrđena i u Barboczy legendi - Leone ubojica, Glembaj varalica - Charlotte je bludnica i ubojica <p>Rasipništvo, ludilo, ubojstva i samoubojstva rješenja su u svim glembajevskim krizama.</p> <p>Početak i završetak: drama počinje Leonovom replikom: «Mutno je sve to u nama, draga moja Beatrice, nevjerojatno mutno.» na kraju će se potvrditi da se niti Leone, iako to želi, ne može suprotstaviti glembajevštini.</p> <p>Leone – Ignjat: sin i otac su različiti: Ignjat je poslovan i racionalan bankar, predstavnik građanstva koji uživa u gomilanju i konforu, čovjek kojemu je novac mjerilo svih vrijednosti, preduvjet čovjekove sreće. On je nezainteresiran za Leonovo slikarstvo, smatra ga bezvrijednim kao i Leonov poziv, a Leonu je kao umjetniku stran materijalizam, a mržnja se pojavljuje i zbog Ignjatovog odnosa prema Leonovoj majci.</p> <p>Svoju viziju oca Leone prikazuje crtajući očevu posmrtnu masku koju, nažalost svih nazočnih uništava jer nije prikazao kako treba donju čeljust koja je za njega materijalno obilježje glembajevštine, toliko bitne u viziji očeva lika.</p> <p>Leone je srušio očevu iluziju sretnog braka (koja se temeljila na vjerovanju da ga Charlotte voli) razotkrivajući njezin preljub sa Silberbrantom i s njim, što je početak Glembajeva kraja.</p> <p>Beatrice i barunica Castelli: njih dvije su dva potpuno različita ženska lika. Beatrice je oličenje duhovnoga, lijepoga i profinjenoga, a barunica predstavlja nagonsko – animalno u ženi što je Leone odbacio i na kraju ubio. Barunica se pokušavala približiti Leonu govoreći mu da ne skriva razlog svoje udaje za Ignjata – novac. Međutim telefonski poziv ruši tu njenu iluziju bogatstva, shvaća da je prevarena i pokazuje svoje pravo lice. Ona govori Leonu što misli i konstatira istinitost Barboczy legende (da su Glembajevi lažljivci, kradljivci i ubojice)</p>	<p>- ubojice</p> <p>- varalice</p> <p>Usporedba Beatrice i barunice Castelli</p> <p>Barboczy legenda</p> <p>Trajanje</p> <p>Časopis Krugovi</p> <p>Krilatica krugovaša</p> <p>Predstavnici</p>
---	--

7. DRUGA MODERNA U HRVATSKOJ

(1952. – 1968.)

- Razdoblje hrvatske književnosti od 1952. do 1968. nazivamo drugom modernom zbog usmjerenosti hrvatske književnosti na europsku i svjetsku, poput one u vrijeme (prve) hrvatske moderne
- Značajna je pojava dvaju književnih časopisa u kojima objavljuju vodeći književnici ovoga doba.

Zbirke, pjesme Vesne Parun

Zbirke Jure Kaštelana

1. KRUGOVI (1952. –1958.):

- otpor političkim i ideološkim utjecajima na književno stvaralaštvo (sočrealizam)
- poetiku krugovaša najbolje izražava **krilatica** u uvodniku prvog broja Krugovi, a koja glasi «**neka bude živost**», koju je **izrekao Vlatko Pavlečić**
- estetske obnove književnosti kao prostora kreativnog traganja za novim načinima izraza, novim temama, idejama i oblicima
- **otvaranje hrvatske književnosti utjecajima europske i svjetske književnosti i duhovnih strujanja**
- razvoj pjesništva i književne kritike
- krugovaši afirmiraju duh tolerancije, pravo na vlastiti izraz. Pisci otvoreno izražavaju nezadovoljstvo prema ideološkoj prisili, uniformnom mišljenju
- dolazi do procvata intimističke poezije u kojoj se pisci vraćaju temama iz djetinjstva, zavičaju i intimnim zaokupljenostima nova tematska usmjerenja uvjetovala su i traženja novog pjesničkog izraza. Uočljiva je orijentacija na svakodnevni (kolokvijalni) jezik. Pored urbanizacije i intelektualizacije lirskog govora, njeguje se i pučki izraz(Pupačić, Kaštelan)
- proza: piše se ratni roman, psihološki roman, roman esej, a razvijaju i novi tip proze – kratka priča- po uzoru na «pisce izgubljene generacije»
- **predstavnici:** Nikola Miličević, Slobodan Novak, Josip Pupačić, Slavko Mihalić, Milivoj Slaviček, Ivan Slamnig, Antun Šoljan
- **pisci okupljeni oko časopisa nazivaju se «krugovaši»**
- osim pojave novih pisaca, povećana je učinkovitost **starih:** Ujević, Cesarić, Tadijanović
- veliki broj pisaca u drugoj moderni objavljuje svoja najbolja djela: Marinković, Desnica, Šegedin, Kaštelan, Parun

Etape stvaralaštva Josipa Pupačića

Pjesme

Časopis Razlog

- **Vesna Parun** (Zlarin, 1922.): suvremena hrvatska pjesnikinja ;prva zbirka 1947. Zore i vihuri, **tematika poezije:** ljubavna, domoljubna, djetinjstvo. Antologijske pjesme **Ti koja imaš nevinije ruke, Mati čovjekova**
- **Jure Kaštelan** (1919.- 1990.): suvremeni hrvatski književnik, piše drame (Pijesak i pjena, Prozor), pjesme zbirke poezije: Crveni konj, Pijetao na krovu itd. , prozu (Čudo i smrt), eseje , kritike. Kaštelanova poezija čini spoj modernizma (nadrealizam, Lorka) i tradicionalnog, pučkog narodnog izraza. Kaštelan je jedan od tvoraca modernog pjesničkog izraza. Njegovu poeziju karakterizira slobodna metaforika, urbaniziranje folklornoga i

Usmjerenost razlogovaca

Predstavnici

njegovo uzdizanje na visinu najmodernije formule.

Antologijske pjesme: Tvrđava koja se ne predaje, Konjic bez konjika, Tvrđava itd.

- **Josip Pupačić** (1928. – 1971.): Istaknuti predstavnik krugovaške generacije
- **Etape stvaralaštva:**
 1. zavičajni motivi, djetinjstvo, mediteranski ugođaj, panteistički doživljaj prirode
- Intimno-pejzažna lirika impresionističkog karaktera
- 2. motivi egzistencijalne tjeskobe (slutnja tragike, sumnja, bol, nemir, prolaznost, smrt)
- 3. promjene na formalnom planu, izraz mu se intelektualizira i apstrahira, služi se starim tekstovima i narodnom poezijom (citatnost i intertekstualnost)
- **Zbirke pjesama:** Kiše pjevaju jablanima, Mladići, Cvijet izvan sebe, Moj križ svejedno gori itd. **Antologijske pjesme su:** More, Tri moja brata, Oporuka, Mladoj vrbi, Moj križ svejedno gori itd.
- Bio je urednik časopisa Krugovi i Književnik.

Nakon Krugova slijedi novi naraštaj sa svojim časopisom Razlog.

2. RAZLOG (1961. – 1968.)

- pisci se okupljaju oko časopisa Razlog -**razlogovci**
- populariziranje pjesništva, književne kritike i esejistike
- razlogovska poezija – pjesništvo šezdesetih godina **prožeto snažnom filozofskom notom**
- predstavnici: Dubravko Horvatić, Ante Stamać, Zvonimir Mrkonjić, Igor Zidić, Tonči Petrasov Marović itd.
- oko 50 pjesnika i kritičara u razlogu nastupa s novim estetskim programom i novim umjetničkim izrazom.
- **Razlogovci njeguju potpuno suprotnu poeziju od krugovaša**
- Njeguju intelektualističku, hermetičku, nekomunikativnu liriku, grafičku i vizualnu poeziju –pojmovno pjesništvo -.
- Raspon tematskih interesa je velik: od problematiziranja egzistencijalnih i etičkih situacija, rasapa stvarnosti, iskustva beznađa, pa do okrenutosti vanjskim životnim očitovanjima, povijesnoj zbilji i urbanom životu.
- U kritici prevladava filozofska kritika

8. SUVREMENA HRVATSKA KNJIŽEVNOST

- **proza u trapericama**- naziva se prozno stvaralaštvo u kojem mladi pripovjedač pripovijeda roman ili pripovijetku na temelju govora **gradske mladeži**, i taj svoj jezik **suprotstavlja «tradicionalnom jeziku književnosti»**, ali i tradicionalnim ili ustajalim društvenim i kulturnim strukturama. Paradigmatskim modelom takve proze postao je takvim roman američkog pisca

Proza u trapericama

Govor gradske mladeži

Predstavnici

Likovi, sredina, jezik

grupe

Salingera «Lovac u žitu»

- proza u trapericama u pojavljuje se u hrvatskoj književnosti već pedesetih godina u prozama Ivana Slamniga i Antuna Šoljana.
- Glavni su predstavnici proze u trapericama **Zvonimir Majdak «Kužiš stari moj», Alojz Majetić « Čangi off gottoff, Ivan Slamnig « Bolja polovica hrabrosti», Antun Šoljan « Kratki izlet «**
- Likovi- mladi intelektualci, sredina – gradska, jezik - urbani

PROZA POSTMODERNIZMA

■ VIŠE GRUPA I STILSKIH POSTUPAKA

1. PROZA U TRAPERICAMA (JEANS PROZA)

► PO AMERIČKOM PISCU SALINGERU I ROMANU

„LOVAC U ŽITU”

► GLAVNI LIK FRAJER, GOVORI ŽARGONOM ...

► PISCI : I. SLAMNIG, B. GLUMAC , A. ŠOLJAN ...

2. FANTASTIČARI ILI BORGESOVCI:

► UTJECAJ SVJETSKIH PISACA: BORGESA,

KAFKE I BULGAKOVA

► UNOSE FANTASTIČNE MOTIVE

► PIŠU KRAĆE VRSTE

► PISCI: PAVLIČIĆ , J. JELAČIĆ BUŽIMSKI...

3. PISCI TZV. STVARNOSNE PROZE I POVIJESNE TEMATIKE:

► A. ŠOLJAN, I. ARALICA, N. FABRIO...

4. CVATE TZV. ŽANROVSKA PROZA:

KRIMINALISTIČKI, AVANTURISTIČKI I ROMAN STRAVE

► PISCI: TRIBUSON, PAVLIČIĆ...

5. AKTUALIZIRA SE TZV. ŽENSKO PISMO :

razmišljanja o biografiji i vlastitoj intimi

► KNJIŽEVNICE : I. VRKLJAN, D. UGREŠIĆ...

8.1. I. BREŠAN: PREDSTAVA HAMLETA U SELU MRDUŠA DONJA

Dramski je tekst podijeljen u dva dijela i pet slika. Radnja se zbiva 50-ih godina u izmišljenom selu Mrduša Donja u Dalmatinskoj zagori. Održava se sastanak Mjesnog aktiva sela koji je sazvao Mile Puljiz. Drug Puljo obavještava seljake da je na redu kulturno-prosvjetna aktivnost. Drug Mačak želi organizirati kazališnu predstavu u selu kojom bi bila prikazana «naša socijalistička stvarnost», ono pozitivno i ono negativno. Prepirku seljaka prekida seoski moćnik Mate Bukarica – Bukara koji naređuje da se predstava mora pripremiti. Prihvaćen je i

Drama

Groteskna tragedija

Prerada Hamleta

Govor – dijalektalni s vulgarizmima

Likovi

prijedlog druga Šimurine da to bude **Shakespeareov «Hamlet»**, odnosno **«Amlet»**, kako ga on zove. Za vrijeme pričanja sadržaja, dolazi seoski momak Joco Škokić i optužuje Bukaru da je namjestio da njegovog nevinog oca uhite zbog krađe iz zadružne blagajne.

U drugoj se slici Joco sastaje sa Puljinom kćeri, a svojom zaručnicom - Anđom. Anđa moli Jocu da prihvati ulogu Hamleta jer će ona biti Ofelija pa će se moći više viđati. Joco je uznemiren jer mu je otac u zatvoru, ali ipak pristaje. Bukara postaje Klaudije, krčmarica Majkača kraljica Gertruda, Puljo Polonije, Mačak Laert, dok je Šimurina komentator. Na prvoj probi započinje rasprava o revolucionarnosti «Amleta», te Bukara prisiljava učitelja da promijeni tekst tako da **«Amlet» bude «predstavnik radnika i seljaka»**.

Treća scena odvija se nekoliko dana kasnije. Bukaru uznemiruje Jocino ponašanje i boji se da Joco ne otkrije kako je on zapravo utajio zadružni novac. Prisluškujući nakon probe, čuju kako Joco prenosi Anđi svoje otkriće Bukarine pronevjere. Anđa ga moli da odustane od razotkrivanja, ali on ne pristaje.

U drugom dijelu učitelj Škunca i Joco razgledavaju kostime i učitelj otkriva Joci da ga je Anđa izdala. Proba se pretvara u pijanku, a Joco optužuje Anđu da ga je iznevjerila i napada Bukaru. U petoj slici seljaci probaju posljednji prizor, a Joco u sceni njegova dvoboja s Mačkom kao Laertom, stavi Mačku nož pod grlo i natjera ga na priznanje da ga je Bukara natjerao da spali knjigu rashoda koja bi dokazala nevinost Jocina oca. No uto dolazi seljak s viješću da se Jocin otac ubio u zatvoru. Joco nasrće na Bukaru seljaci ih razdvajaju, a nitko ne staje na Jocinu stranu. On odlazi, a seljaci pjevaju sve do mraka te se čuju zadnje replike Bukare i Škunce: «Koje je ugasija sviću? Ko je ugasja sviću?» - «Svjetlo... Upalite svjetlo... Svjetlo...»

Brešan otkriva **primitivnu logiku koja vlada u jednom geografskom prostoru**, ogoljuje mentalitet primitivnog političara koji je na vlasti da bi stekao korist za sebe, a ne zato da brine o općoj dobrobiti. Bukara je oličenje «grabežnog mentaliteta» koji prisvaja bilo koju ideologiju da bi maskirao osobne interese, a pisac ukazuje na ljudske osobine i mane.

9. JEZIK - LEKSIKOLOGIJA

- AKTIVNI DIO LEKSIKA

S obzirom na učestalost uporabe riječi u pojedinom razdoblju, postoji:

Razlikujemo:

1. **povratnice ili oživljenice** – riječi došle iz pasivnog leksika jer su jedno vrijeme bile namjerno zamjenjivane drugim riječima, npr. putovnica, pristojba itd.
2. **pomodnice**- riječi koje se pojavljuju iz pomodnih potreba npr. šminker
3. **novotvorenice (noelogizmi)** – novostvorene riječi

Povratnice

Pomodnice

Novotvorenice

Historizmi

Zastarjelice

Lokalizmi

Regionalizmi

4. **individualne novotvorenice**- novostvorene riječi od strane pojedinaca: pisaca, znanstvenika, djece npr. dječja novotvorenica kvarijes umjesto karijes

- PASIVNI DIO LEKSIKA

Pasivni dio leksika sastoji se od **zastarjelih riječi koje su iščezle iz opće uporabe** , ali i od novih riječi što još nisu ušle u opću uporabu.

Razlike

Historizmi su zastarjele riječi koje nisu nastale iz uporabe u književnom jeziku. Rabe se kad se govori o vremenu na koje se odnose. Neki se historizmi mogu vratiti u uporabu. Tada ih nazivamo oživljenicama. Tako su se u rječnik vratile riječi *županija, kuna, kotar, domovnica, pismohrana, izvješće, zamolba*.

Primjeri: U pjesmi Moj dom Silvije S. Kranjčević spominje kralje (kraljeve), bane.

Krleža rabi lekseme grof, kmet, tlaka, nadvojvoda itd.

Arhaizmi ili zastarjelice su riječi i oblici riječi koje su zastarjele i nestale iz uporabe u književnom jeziku. Njih zamjenjuju nove riječi uvjetovane jezičnim razlozima. Potisnuli su ih sinonimi : čislo – broj; horugva – zastava. Arhaizmima pripadaju i zastarjeli oblici riječi – ženah.

Primjeri: dveri (vrata), harni (zahvalni) itd.

9.1. TERITORIJALNA RASLOJENOST LEKSIKA

Lokalizmi – su riječi svojstvene nekom mjesnom govoru (gospar, dubrovački)

Regionalizmi- su riječi svojstvene istoj skupini govora npr. manistra – primorski

Dijalektalizmi su riječi koje se rabe na najširem području .

U hrvatskom jeziku to je područje štokavskog, čakavskog , kajkavskog narječja.

Dijalektalizmi se mogu razlikovati.

- a) fonološki – najčešće naglaskom od standardnog jezika: fala (hvala), kopati(kopati)
- b) morfološki: razlikuju se po gramatičkom rodu ili obličnim

nastavcima (padež, lice) od standardnog jezika – žen (G mn. žena)

- c) tvorbeni dijalektalizmi imaju isti korijenski morfem kao književna riječ, ali se od nje razlikuju tvorbenim sredstvom – prefiksom ili sufiksom
- d) potpuni leksički dijalektalizmi svojim se izrazom (morfološkom osnovom) razlikuju od standardnog jezika: hiša (kuća)
- e) leksičko-semantički dijalektalizmi riječi su koje postoje i u standardnom jeziku, ali s drugim značenjem: gaće (hlače)

Gledajući hrvatski jezik u cjelini, područno raslojeni leksik –dijalekt – njegova je bitna sastavnica, njime se koriste pripadnici različitih sredina u svakodnevnoj komunikaciji. Međutim, taj dio leksika ne ulazi u sustav hrvatskog standardnoga jezika jer je osnovica standardnoga jezika jer je osnovica standardnoga jezika novoštokavski (i)jekavski govor, iako se u njemu našla i poneka riječ iz drugih dijalekata npr. spužva čakavizam ili tjedan, kajkavizam)

Sinonimi
Blisko značnice

s. par – s. niz

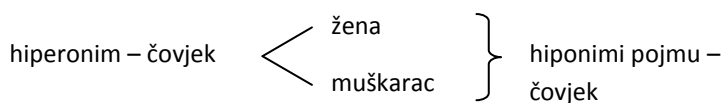
Istoznačnice

9.2. SINONIMI, ANTONIMI, HOMONIMI

1. SINONIMIJA

-leksemi koji dolaze zajedno čine sintaktičku okolinu ili kontekst

-nekim se leksemima djelomično podudara značenje; neki od njih imaju šire, nadređeno, značenje

-**SINONIMI** – kad 2 ili više leksema imaju različite izraze, a sadržaji im se podudaraju djelomično ili potpuno

a) **BLISKOZNAČNICE** – međusobno zamjenjivi samo u nekim kontekstima, djelomično podudaranje

Suprotnosti

Antiteza

Oksimoron

Jednako se pišu i govore, ali različito

<p>-neki leksemi imaju <u>isto</u>, a neki <u>slično</u> značenje</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>↙</p> <p><u>sinonimski par:</u></p> <p><i>glazba-muzika</i></p> <p><i>ljekarna-apoteka</i></p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>↘</p> <p><u>sinonimski niz:</u></p> <p><i>naraštaj, pokoljenje, generacija</i></p> </div> </div>	znače
<p>b) ISTOZNAČNICE – međusobno zamjenjivi u svim kontekstima, potpuno podudaranje sadržaja (značenja)</p> <p>-u hrvatskom jeziku istoznačnice su rijetke –gotovo ih nema</p> <p>-sinonimski parovi s posuđenicama: ljekarna-apoteka</p> <p>-sinonimski parovi iz standardnog jezika i dijalekta: magarac-tovar-osel</p> <p>-standardni jezik i žargon: glava-bulja-čelenka</p>	
<p>2. ANTONIMIJA</p>	
<p>postoje parovi riječi koje imaju <u>značenjsku suprotnost</u> (nebo-zemlja, svjetlost-tama, dan-noć)</p>	Homofoni
<p>-imaju ih imeničke, ali i druge vrste riječi:</p>	Homografi
<ul style="list-style-type: none"> • <u>pridjevi</u>: crn-bijel • <u>glagoli</u>: cvasti-venuti • <u>prilozi</u>: blizu-daleko • <u>prijedlozi</u>: od-do 	<p>PAŽLJIVO PROČITAJTE PITANJE, RAZMISLITE I ODGOVOR POTRAŽITE NA PREPORUČENOJ STRANICI.</p>
<p>-kontekstualni antonimi – upotrijebljeni sa stilskom svrhom (imaju takvo značenje samo u tom kontekstu):</p>	
<p>Sudbina što njemu nalijeva <u>vina</u>,</p>	
<p>Tebi će naliti <u>žući</u>. (D.Cesarić)</p>	Str. 5
<p>-izvan ove pjesme vino i žuč nisu antonimi → ovo su <u>individualni</u> ili <u>kontekstualni antonimi</u></p>	Str. 6
<p>-povezivanjem antonima nastaju antiteze kao stilske figure → oksimoron (luda pamet; oštromna ludost)</p>	Str. 7
<p>3. HOMONIMIJA</p>	Str. 8
<p>-homonimi – leksemi jednakih izraza (jednako se pišu i govore)</p>	
<p>-moгу biti:</p>	Str. 10
<p>a) OBIČNI ili MORFOLOŠKI:</p>	Str. 11
<p>Moj djed ima pet <u>unuka</u>. > muških (G mn. m.r.) ili ženskih (G mn.</p>	

ž.r.) → jednak izraz u svim potrebnim elementima (morfološki homonim - vezan uz građu riječi)

Str. 7 i 12

b) **LEKSIČKI:** identičan izraz različitih leksema (takvi su rijetki) - kad najmanje dva različita leksema tj. dvije riječi imaju isti sadržaj ; zovu se homonimski par

Str. 12

Str. 13

homonimi moraju ispuniti sljedeće uvjete:

Str. 14 i 15

1) moraju imati **različito značenje**

Str. 15

2) moraju imati **jednak fonemski sastav**

3) moraju imati **jednaka suprasegmentna (prozodijska) obilježja** (naglasci, dužine...)

Str. 16

4) moraju se **jednako pisati**

-ako se ne pišu jednako, a jednako se izgovaraju → **homofoni** ili **istozvučnice** (Rijéka – rijéka)

Str. 17

-ako se razlikuju prozodijski, a jednako se pišu → **homografi** ili **istopisnice** (dúga - dúga)

Str. 18

Str. 19

**10. ZADACI ZA
PROVJERU**

Str. 20

Str. 21

ZADACI ZA SAMOPROVJERU ZNANJA UZ NAPUTKE NA KOJIM SE STRANICAMA U NASTAVNOM PISMU NALAZE ODGOVORI :

Str. 22

1. 1857. Baudelaire piše svoje _____ koji označavaju početak...

Str. 23

Str. 24

2. Pokreti koji se javljaju u modernizmu su:

3. Nabroji dijelove Baudelaireove zbirke „Cvjetovi zla“.

Str. 26

4. H. Ibsen piše dramu _____ ili _____.

Str. 26

5. Za što se zalaže praška, a za što bečka skupina u hrvatskoj moderniji?

Str. 27 i 28

6. Tko je glavni lik u noveli „Misao na vječnost“, što je po zanimanju, gdje živi?

Str. 27

7. Što je sonet?

Str. 29

8. Koga Matoš vidi na stratištu u pjesmi „1909.“?

9. Opiši Đuku Begovića i objasni zašto je osuđen na četiri godine

zatvora?	Str. 30
10. Nabroji avangardne pravce:	
11. Po čemu je dadaizam dobio naziv?	Str. 31
a) dječjem tepanju b) pasjem lajanju c) mačjem mjaukanju	Str. 32
12. Koji stih Šimić koristi u svojim pjesmama? Zaokruži. slobodni – vezani	Str. 33
13. U koga se pretvorio Gregor Samsa u noveli Preobražaj?	Str. 34
14. Kakvom tipu romana pripada Camusov Stranac?	
15. Tko je glavni predstavnik epskog kazališta, a tko kazališta apsurda?	
16. Kako je shvaćena hrvatska književnost u drugom razdoblju i kakvu zadaću ima?	
17. Koja dvojica pjesnika aktivno stvaraju u drugom razdoblju hrvatske književnosti?	
18. Nabroji zbirke pjesama Tina Ujevića i neke antologijske pjesme.	
19. Koja pitanja muče Krležinog Filipa Latinovicza?	
20. Nakon koliko godina se Filip vraća kući? a) 22 b) 23 c) 24 d) 25	
21. Usporedi oca i sina, Ignjata i Leona u Glembajevima.	
22. Što kaže Barboczy legenda o Glembajevima?	
23. Oko kojih časopisa se okupljaju književnici u drugoj modernu u hrvatskoj književnosti?	
24. Kako glasi krilatica krugovaša?	
25. Proza u trapericama nastala je po kojem američkom piscu i romanu?	
26. Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja prerađuje originalnog _____ kojeg nazivaju _____ te se u predstavi koriste _____ govorom.	
27. Objasni što su historizmi, a što arhaizmi?	
28. Koja je razlika između lokalizma, regionalizma i dijalektalizma?	
29. Glazba – muzika je: a) homonim b) sinonim c) antonim	
30. lük – lûk je: a) homofon b) homograf	

Korištena literatura – za produbljivanje znanja

1. Snježana Zrinjan, Snježana Zbukvić-Ožbolt, ČITANKA 3 (ZA TREĆI RAZRED TROGODIŠNJE STRUKOVNE ŠKOLE), Školska knjiga, Zagreb, 2001.
2. Snježana Zrinjan, HRVATSKI JEZIK

